

המשרד להגנת הסביבה

תכנית העבודה לשנת 2022

השרה להגנת הסביבה **תמר זנדברג**
מנכ"לית המשרד להגנת הסביבה **גלית כהן**

2022

הקדמה: השרה להגנת הסביבה

תמר זנדברג

מעולם לא הייתה חשיבות גדולה כל כך למשרד להגנת הסביבה כמו בעידן הנוכחי. אנחנו בעיצומם של שני משברים שמאיימים לא רק על הסביבה, אלא על הקיום האנושי על פני כדור הארץ: משבר האקלים ומשבר המגוון הביולוגי והכחדת המינים.

משבר האקלים אינו מסתכם בסופה רצינית או בגל חום כבד. לאסונות אקלימיים בתחומי מדינת ישראל יהיו השלכות חברתיות וכלכליות מרחיקות לכת. לשינויי אקלים במזרח התיכון יהיו משמעותיות ביטחוניות, דיפלומטיות וגיאוגרפיות. ולפליטה מוגברת של גזי חממה יהיה מחיר בין-לאומי כלכלי, מדיני ופוליטי. העולם כולו נמצא במצב חירום.

עם זאת, כגודל המשבר כך גם גודל ההזדמנות. במציאות שבה הגל הירוק מתחזק, תכניות התמודדות עם משבר האקלים באירופה ובארה"ב, כמו גם ההתכנסות של מנהיגים מכל העולם סביב הנושא, מדגישות את החשיבות של פעולה ממשלתית מתואמת.

כדי להתמודד עם שני המשברים הללו, המשרד להגנת הסביבה, בראשותי, הגדיר 5 תחומי ליבה. כל אחד מהם עומד בפני עצמו, אך כולם קשורים קשר הדוק זה לזה והכרחיים להצלחה. בתחום האקלים, אנו פועלים לקדם חוק אקלים שאפתני ומקיף, לצד החלת מס פחמן וקידום תכנית היישום להתמודדות עם משבר האקלים, ששותפים לה משרדי הממשלה רבים אחרים. בתחום המערכות הטבעיות, המשרד פועל לקידום תכנון בר-קיימא, לשמירה ולשיקום של נחלי ישראל, למניעת זיהום ים ולקידום חוק התלמ"ת (התכנית הלאומית למוכנות ותגובה לאירועי זיהום ים בשמן). בתחום הפסולת אנו פועלים ליישום אסטרטגיה רחבה, שבליבה מעבר לכלכלה מעגלית, דרך צמצום הטמנה, הפרדה במקור ומחזור והרחבה של אחריות יצרן. בכל אחד מהתחומים הללו החברה הערבית הוזנחה במשך שנים, ולכן מצויה במשבר גדול אף יותר. משכך, בקדנציה הקרובה ישקיע המשרד באופן ממוקד בבעיות הפסולת של החברה הערבית ויפעל להגביר את החוסן האקלימי שלה. לבסוף, ההצלחה שלנו תלויה בחיזוק הסטנדרטים הסביבתיים והתאמתם למדיניות הבינלאומית. ועל כן, בקדנציה הקרובה המשרד מקדם תיקוני חקיקה רחבי היקף לשיפור איכות הרגולציה.

אני מאמינה, כי המפתח לעמידה באתגרים שאנו נכונים להם נעוץ בעבודה צמודה עם משרדי הממשלה האחרים ושאר הרשויות; בשיתוף מלא של הציבור ובשקיפות, שכן תחומי האחריות של המשרד להגנת הסביבה נוגעים באופן יומי בחייהם של כל אחד ואחת מאיתנו; ובעבודה מבוססת מדע והעמקת בסיס הידע המדעי של ההחלטות שאנו מקבלים.

האתגר שלפנינו עצום, ואין לנו ברירה אלא להצליח יחד. למעננו ולמען הדורות הבאים.

בברכה,

תמר זנדברג

השרה להגנת הסביבה

הקדמה: מנכ"לית המשרד להגנת הסביבה

גלית כהן

תכניות העבודה של המשרד להגנת הסביבה נכתבו מתוך ראייה ארוכת טווח - היכן מדינת ישראל צריכה להיות מבחינת ביצועיה הסביבתיים בעוד כעשור, ומה הפעולות הנדרשות כבר השנה כדי להבטיח עמידה ביעדים. בנושא משבר האקלים בפרט, הפעולות שיינקטו בעשור הקרוב הן קריטיות לצמצום פליטות ולמניעת ההשפעות ההרסניות הצפויות משינוי אקלים. ישראל נמצאת בגבול קו המדבריות, בנקודה חמה (hotspot) לשינויי האקלים, ולכן מוטל עלינו להיערך לשינויים באופן המיטבי היום כדי להבטיח את חוסנה הכלכלי והחברתי של המדינה בטווח הרחוק.

ראשית, נמשיך לפעול על מנת לעדכן את יעדי הפחתת פליטות גזי החממה של ישראל עד איפוס פליטות בשנת 2050, ובהתאם לכך נעדכן את תכנית היישום הלאומית להתמודדות עם משבר האקלים. התכנית כוללת שני נדבכים מרכזיים לשנה הקרובה: אישור חוק אקלים ואישור מנגנון לתמחור פחמן. הפחתת פליטות גזי חממה חוצה משרדי ממשלה, ולשם השגת היעדים אנו נדרשים לשיתוף פעולה של כלל משרדי הממשלה לצמצום טביעת הרגל הפחמנית.

לצד פעולות ההפחתה אנו נערכים למשמעויות המשבר, בין השאר, בסיוע לרשויות המקומיות להפחית את תופעת איי החום העירוני (עליית טמפרטורה במרחב הבנוי) ובשמירה על המערכות הטבעיות שלנו. אנו נמשיך לפעול על מנת לשמור על השטחים הפתוחים, למנוע זיהום בנחלים, למנוע הצפות ושיטפונות ולשקם את הנדרש, בדגש על הטבע העירוני.

נושא מיקוד נוסף של המשרד הוא הטיפול בפסולת ויישום אסטרטגיית הטיפול בפסולת של המשרד. בתחום זה מדינת ישראל נמצאת מאחור בהשוואה למדינות המפותחות, והמשרד להגנת הסביבה פועל להביא לקפיצת מדרגה בנושא ולשינוי המגמה: מ-80% הטמנה ב-2020 ל-20% הטמנה ב-2030.

נוסף על כך, המשרד להגנת הסביבה הצטרף לתכנית הלאומית לצמצום הפערים בחברה הערבית ומגבש תכנית ייעודית לשיפור מצב הסביבה ברשויות הערביות, בדגש על תחומי האקלים, המערכות הטבעיות והפסולת. בשנה הקרובה נשקיע מאמצים בגיבוש התכנית על מנת ללמוד מלקחי העבר ומהשטח בהווה ולהבטיח כי התכנית תיבנה בהתאמה מלאה לחברה הערבית.

במקביל לכל המהלכים שהמשרד מוביל בתחום של שינוי אקלים, מערכות טבעיות ופסולת, המשרד פועל לשפר את איכות הרגולציה הסביבתית על עסקים בהתאם להנחיות ה-OECD. הרפורמה ברישוי הסביבתי שיזם המשרד לייעול ולשיפור הרגולציה הסביבתית אושרה במסגרת דיוני התקציב, והשנה הרפורמה נכנסת לשלב היישום. הרפורמה תבטיח ודאות לעסקים ותשפר את השירות ואת העמידה בסטנדרטים סביבתיים.

גלית כהן

מנהלת כללית

עיקרי המדיניות - מדדים מרכזיים

1 מאבק במשבר האקלים

2022	2021	מדדי הצלחה לשנת 2022
✓	-	הגשת חוק האקלים לאישור הכנסת
✓	-	אישור המתווה למיסוי הפחמן בוועדת הכספים (בהתאם להחוק (התקציב)

מגמה	2022	2021	מדד מרכזי רב-שנתי
↓	76	78	פליטות גזי חממה (מיליון טון שווה ערך פד"ח) ¹
			58 2030

2 שיקום ושימור מערכות טבעיות

2022	2021	מדדי הצלחה לשנת 2022
² 8	-	קטעי נחל חדשים שהחל בהם תהליך שימור ו/או שיקום
(2023) 80	50	רשויות מקומיות שביצעו סקרי טבע עירוניים

מגמה	2022	2021	מדד מרכזי רב-שנתי
↑	50% (2030)	-	שיעור מקטעי נחלים שתפקודם האקולוגי השתפר ³

1 בהתאם להחלטת ממשלה מס' 171 מיום 25/7/2021.
 2 כולל קטעי נחל חדשים בתוך יישובי החברה הערבית שתהליך השימור ו/או השיקום שיחל בהם יהיה חלק מהתכנית לשיפור מצב הסביבה בחברה הערבית.
 3 התפקוד האקולוגי של הנחלים נמדד באמצעות ניטור הידרוביולוגי (במתודולוגיה של הדירקטיבה האירופית). עד סוף 2023 תורחב המדידה ל-10 אגני היקוות, ותהווה את ערך הבסיס לבדיקת השיפור בהמשך.

3 מהפכת המחזור ומעבר לכלכלה מעגלית

2022	2021	מדדי הצלחה לשנת 2022
✓	-	הגשת טיוטת תקנות לאישור הכנסת - הסדרת טיפול בחומר אורגני בפסולת מעורבת
6	-	מתקנים חדשים לטיפול בפסולת אורגנית שאותר להם מיקום לתכנון

מגמה	2022	2021	מדד מרכזי רב-שנתי
↓	20% (2030)	76%	שיעור הפסולת המועברת להטמנה מתוך כלל הפסולת המיוצרת ⁴

4 שיפור מצב הסביבה בחברה הערבית

2022	2021	מדדי הצלחה לשנת 2022
✓	-	גיבוש תכנית אסטרטגית לשיפור מצב הסביבה בחברה הערבית
4	-	קטעי נחל ביישובי החברה הערבית שהחל בהם תהליך שימור ו/או שיקום

5 חיזוק הסטנדרטים הסביבתיים והתאמתם לסטנדרטים בין-לאומיים

2022	2021	מדד הצלחה לשנת 2022
✓	-	פרסום תיקוני חקיקה ⁵

מגמה	2022	2021	מדד מרכזי רב-שנתי
↑	1,000 (2032)	-	מפעלים שעברו הליך רישוי משולב

4 שיעור הפסולת המועברת להטמנה נבדק ומפורסם מדי שנה על ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, לרוב בספטמבר של השנה העוקבת.
5 פרסום ברשומות של תיקוני חקיקה לחוק אוויר נקי (2008) וחוק חומרים מסוכנים (1993).

נושאי מיקוד ויעדים

1 מאבק במשבר האקלים

- יעד 1.1: עיגון מחויבותה של ישראל לאיפוס פליטות גזי חממה
- יעד 1.2: צמצום זיהום האוויר ופליטות גזי חממה מהתחבורה
- יעד 1.3: צמצום זיהום האוויר ופליטות גזי חממה מהתעשייה
- יעד 1.4: היערכות לשינוי אקלים והפחתת פליטות גזי חממה בשלטון המקומי
- יעד 1.5: פיתוח שוק הבנייה הירוקה בישראל
- יעד 1.6: קידום הפיתוח והיישום של טכנולוגיות סביבה ישראליות
- יעד 1.7: הטמעת שיקולים סביבתיים בשוק הפיננסי
- יעד 1.8: הטמעת עקרונות לפיתוח בר-קיימא ולקידום אורח חיים מקיים במערכת החינוך
- יעד 1.9: מניעת הפצה של מחלות המועברות לאדם באמצעות בעלי חיים ומזיקים תברואיים

2 שיקום ושימור מערכות טבעיות

- יעד 2.1: שיקום נחלי ישראל
- יעד 2.2: שמירה על השטחים הפתוחים וקידום שטחים מוגנים בישראל
- יעד 2.3: שמירה על המגוון הביולוגי בישראל וטיפול במינים פולשים
- יעד 2.4: מניעה וצמצום של זיהום מקורות מים, לרבות שפכי עקר מבתי בד וכן הגברת הפיקוח
- יעד 2.5: צמצום ומניעתה של זיהום ים
- יעד 2.6: שמירת הסביבה החופית

3 מהפכת המחזור ומעבר לכלכלה מעגלית

- יעד 3.1: צמצום כמויות פסולת עירונית המועברת להטמנה, הגדלת שיעורי המחזור וההשבה וצמצום ייצור פסולת לנפש
- יעד 3.2: צמצום כמויות, הגדלת המחזור וההשבה ומניעת הטמנה של פסולת בנייה, לרבות עודפי עפר
- יעד 3.3: צמצום הפסולת והשפעותיה הסביבתיות באמצעות יישום חוקי אחריות יצרן מורחבת

4 שיפור מצב הסביבה בחברה הערבית

יעד 4.1: שיפור מצב הסביבה בחברה הערבית

5 חיזוק הסטנדרטים הסביבתיים והתאמתם לסטנדרטים בין-לאומיים

יעד 5.1: שיפור תהליכי הרישוי הסביבתי

עיקרי תכנית העבודה

1 מאבק במשבר האקלים

מדדי תוצאה	2021	2022	מועד סיום	ערך במועד
פליטות גזי חממה (מליון טון שווה ערך פד"ח) ⁶	78	76	12/2030	58

יעד 1.1: עיגון מחויבותה של ישראל לאיפוס פליטות גזי חממה

משימות מרכזיות

- עדכון היעדים של הפחתת פליטות גזי חממה
- עדכון התכנית הלאומית להפחתת פליטות גזי חממה
- הגשת מסמך המחויבות של ישראל להפחתת פליטות לאו"ם

מדדי תפוקה	2021	2022	מועד סיום	ערך במועד
הגשת תכנית לאומית מעודכנת לאישור הממשלה	-	✓	12/2022	-
הגשת מסמך NDC מעודכן לאו"ם ⁷	-	✓	12/2022	-

מדדי תוצאה	2021	2022	מועד סיום	ערך במועד
פליטות גזי חממה (מליון טון שווה ערך פד"ח) ⁸	78	76	12/2030	58

6 בהתאם להחלטת ממשלה מס' 171 מיום 25/7/2021.
 7 NDC (Nationally Determined Contribution) - מחויבות לאומית להפחתת פליטות גזי חממה. המסמך עם היעדים מוגש לאמנת האקלים (מסמך קודם הוגש על ידי ישראל ביולי 2021).
 8 בהתאם להחלטת ממשלה מס' 171 מיום 25/7/2021.

יעד 1.2: צמצום זיהום האוויר ופליטות גזי חממה מהתחבורה

משימות מרכזיות

- חיוב מפעילי תחבורה ציבורית לרכישת אוטובוסים מאופסי פליטות⁹
- סיוע למפעילי תחבורה ציבורית ולחברות הסעה במימון רכישת אוטובוסים מאופסי פליטות
- קידום אזורים מופחתי פליטות ומאופסי פליטות בערים
- הכנה ויישום של תכנית "הגעה ירוקה לעבודה"¹⁰

מדדי תפוקה

ערך במועד	מועד סיום	2022	2021	
100%	12/2035	8%	2.6%	שיעור האוטובוסים מאופסי הפליטות מתוך כלל האוטובוסים ¹¹
5	12/2024	3	2	ערים שהגדירו אזורים מופחתי פליטות

מדדי תוצאה

ערך במועד	מועד סיום	2022	2021	
1	12/2050	¹² 19	19	פליטות גזי חממה במשק התחבורה (מיליון טון שווה ערך פד"ח)
95%	12/2030	10%	3.8%	שיעור כלי רכב מאופסי פליטות מתוך סך מכירות

יעד 1.3: צמצום זיהום האוויר ופליטות גזי חממה מהתעשייה¹³

משימות מרכזיות

- תמיכות בהפחתת פליטות גזי חממה בתעשייה¹⁴
- ליווי התעשייה בתהליכי התייעלות במשאבים

מדדי תפוקה

ערך במועד	מועד סיום	2022	2021	
200	12/2023	100	-	מפעלים ועסקים אשר אושרו להם תמיכות חדשות עבור תהליכי התייעלות והפחתת פליטות
100	12/2023	50	-	מפעלים ועסקים אשר קיבלו ליווי בתכנון תהליכי התייעלות במשאבים

9 אוטובוסים שאינם פולטים זיהום אוויר במישרין, כגון אוטובוסים חשמליים או אוטובוסים עם תאי דלק מינניים.
 10 מטרת התכנית - צמצום נסיעות יומיומיות לאזורי תעסוקה באמצעות רכב פרטי על ידי סיוע למעסיקים, למינהלות תעסוקה ולרשויות מקומיות בקידום חלופות לרכב פרטי.
 11 בהתאם להחלטת ממשלה מס' 542 מיום 24/10/2021 והחלטת ממשלה מס' 171 מיום 25/7/2021.
 12 בשנים הקרובות לא צפויה הפחתה בפליטות גזי החממה מתחבורה לאור הגידול במספר כלי הרכב. רק לאחר תחילת הפעלתן של מערכות הסעת המוניות וחדירה מסיבית של רכב חשמלי תירשם הפחתה משמעותית בפליטות.
 13 בנוסף על המשימות המפורטות תחת יעד זה, המשרד שותף בעבודה הממשלתית בנושא פינוי התעשיות המזהמות ממפרץ חיפה ושיקום מרחב המפרץ בהתאם להחלטת ממשלה 472 (25.10.2020) והחלטות נוספות שיתקבלו בנושא.
 14 בהתאם להחלטת ממשלה מס' 541 מיום 24/10/2021.

מדדי תוצאה

ערך במועד	מועד סיום	2022	2021	
5	12/2050	¹⁵ 14	14	פליטות גזי חממה בתעשייה (מיליון טון שווה ערך פד"ח)

יעד 1.4: היערכות לשינוי אקלים והפחתת פליטות גזי חממה בשלטון המקומי

משימות מרכזיות

- סיוע בגיבוש וביישום של תכניות פעולה להיערכות לשינוי אקלים ולהפחתת פליטות גזי חממה ברשויות המקומיות
- סיוע בקידום הצללה וקירור עירוני באמצעות עצים
- תמיכות בהפחתת פליטות גזי חממה ברשויות מקומיות

מדדי תפוקה

ערך במועד	מועד סיום	2022	2021	
-	12/2022	✓	-	פרסום "קול קורא" לתמיכות ברשויות מקומיות בנושא הצללה וקירור עירוני
-	12/2022	✓	-	פרסום מסלול תמיכות לרשויות המקומיות לנושא הפחתת פליטות גזי חממה ¹⁶
-	12/2022	✓	-	פרסום מפות סיכוני אקלים - שכבות ראשונות

מדדי תוצאה

ערך במועד	מועד סיום	2022	2021	
80	12/2025	¹⁷ 12	12	רשויות שגיבשו תכניות לשינוי אקלים
70%	12/2040	10%	-	שיעור כיסוי צל עם עצי רחוב במדרכות ברחובות הליכתיים ¹⁸

15 תהליך הפחתת הפליטות אורך זמן ולכן אין צפי להפחתת פליטות בשנה הקרובה, בה יינתנו התמיכות.

16 בהתאם להחלטת ממשלה מס' 541 מיום 24/10/2021.

17 במהלך 2022 תינתן תמיכה לרשויות נוספות להכנת תכניות היערכות לשינוי אקלים.

18 רחובות הליכתיים - רחובות שפועלת בהם תחבורה ציבורית או רחובות עם פעילות מסחרית.

יעד 1.5: פיתוח שוק הבנייה הירוקה בישראל

משימות מרכזיות

- תמיכה ברשויות מקומיות בבניית מוסדות חינוך בבנייה ירוקה
- גיבוש כלים לקידום חדשנות סביבתית בענף הבנייה - תקן לתשתיות ירוקות

מדדי תפוקה

מדדי תפוקה	2021	2022	מועד סיום	ערך במועד
מבני החינוך בבנייה ירוקה שהחלה בנייתם	5	30	12/2023	30
גיבוש תקן לתכנון ולהקמה של תשתיות ירוקות	-	-	12/2023	✓

מדדי תוצאה

מדדי תוצאה	2021	2022	מועד סיום	ערך במועד
רשויות מקומיות שהטמיעו בנייה ירוקה במפרטי מוסדות החינוך הנבנים בתחומן	15	30	12/2023	60
תכניות לפיתוח תשתית התואמות את דרישות התקן לתשתיות ירוקות	-	-	12/2023	2

יעד 1.6: קידום הפיתוח והיישום של טכנולוגיות סביבה ישראליות

משימות מרכזיות

- המשך הפיתוח והיישום של טכנולוגיות סביבה ישראליות¹⁹
- הקמת DeserTech - מרכז שינוי אקלים, בדגש על סביבה מדברית, ברובע החדשנות בבאר שבע²⁰

מדדי תפוקה

מדדי תפוקה	2021	2022	מועד סיום	ערך במועד
חלוקת מענקים באמצעות רשות החדשנות לתמיכה במתקני חלוץ בטכנולוגיות סביבה (מסלול הפיילוטים) ²¹	✓	✓	12/2022	-
חלוקת מענקים באמצעות רשות החדשנות לתמיכה בחברות סטארט-אפ במסגרת מעבדה לחדשנות טכנולוגית בתחומי הגנת הסביבה והקיימות ²²	✓	✓	12/2022	-
גיבוש מודל הפעלה למרכז DeserTech	-	✓	6/2022	-

19 כחלק מתכנית המשרד לקדם פיתוח והטמעה של טכנולוגיות סביבה חדשניות אשר פותחו בישראל, המשרד מבקש לתת מענה לאתגרים של חברות טכנולוגיות סביבה באמצעות יישום תכנית לקידום ולהעצמה של תעשיית הקלינטק הישראלית. מטרת התכנית היא הרחבת זירת השחקנים והפעילות העסקית בכל תחומי טכנולוגיות הסביבה, וביחס למנעד רחב של שלבי הפיתוח הטכנולוגי (שרשרת הערך הכלכלי). מרכיבי התכנית כוללים, בין היתר, תמיכה כלכלית והסרת חסמים רגולטוריים.

20 בהתאם להחלטה מס' 625 של הממשלה מיום 14/11/2021 בנושא אימוץ המלצות הצוות הבין-משרדי לאור העתקת מחנות צה"ל לנגב.

21 חלוקת המענקים מבוצעת במסגרת תכנית משותפת של המשרד להגנת הסביבה ורשות החדשנות לתמיכה רגולטורית ומימונית בהקמת מתקני חלוץ בטכנולוגיית סביבה (מתקן חלוץ - מתקן או תהליך בהיקף העולה על ניסוי מעבדתי, שנועד לבחון ב"תנאי שטח" את ההיתכנות של הפעלת הטכניקה החדשנית בקנה מידה תעשייתי).

22 מסלול מעבדות לחדשנות טכנולוגית של רשות החדשנות מיועד ליזמים בראשית דרכם הזקוקים לתשתיות ולמומחיות ייחודיות לצורך הוכחת היתכנות של רעיון טכנולוגי, ולתאגידים המעוניינים לשתף פעולה עם חברות סטארט-אפ בישראל. הסיוע ליזמים ניתן באמצעות מעבדות לחדשנות, שמופעלות על ידי תאגידים מובילים בתחומם, במודל של חדשנות פתוחה. המעבדה לחדשנות טכנולוגית בתחומי הגנת

מסלול הפיילוט	שנת 2021	שנת 2022	מועד סיום	ערך במועד
שיעור החברות אשר מוכרות את המוצר שנוסה במסגרת מסלול הפיילוט	מדידה חדשה	40%	12/2022	-

יעד 1.7: הטמעת שיקולים סביבתיים בשוק הפיננסי

משימות מרכזיות

- גיבוש טקסונומיה ישראלית לסיווג פעילויות לפי השפעתן על הסביבה²³
- גיבוש של מפת סיכוני אקלים לאומית לבחינת סיכונים פיזיים²⁴

מדידת תפוקה	שנת 2021	שנת 2022	מועד סיום	ערך במועד
פרסום מסמך טקסונומיה מותאם לסיווג הלמ"ס בישראל	-	✓	12/2022	-

מדידת תוצאה	שנת 2021	שנת 2022	מועד סיום	ערך במועד
גופים בסקטור הפיננסי שהטמיעו שימוש בטקסונומיה	-	-	12/2025	10 ²⁵

יעד 1.8: הטמעת עקרונות לפיתוח בר-קיימא וקידום אורח חיים מקיים במערכת החינוך

משימות מרכזיות

- יצירת מנהיגות אקלימית בקרב תנועות וארגוני הנוער
- הכשרת צוותי חינוך בתכני אקלים בשנת הלימודים תשפ"ב
- קידום פעילות במערכת החינוך ובקהילה לחינוך אקלימי ולהגברת מודעות באמצעות "קול קורא" לרשויות לשנים תשפ"ג-תשפ"ד

23 הסביבה והקיימות מופעלת על ידי רשות החדשנות בשיתוף המשרד להגנת הסביבה ומשרד הכלכלה והתעשייה. טקסונומיית הייחוס היא הטקסונומיה של האיחוד האירופי, אשר נכון לשנת 2021 מסווגת פעילויות כלכליות לפי השפעתן החיובית על מטרות אקלים (מיטיגציה ואדפטציה), ולפי השפעתן לשלילה על מטרות סביבתיות אחרות, כגון זיהום קרקע ומים, ניהול פסולת ומערכות אקולוגיות. מדובר, אפוא, בטקסונומיה "ירוקה" (בשל תרומה למטרות אקלים). בעתיד צפוי האיחוד האירופי לפרסם טקסונומיה "אדומה" של פעילויות כלכליות, המשפיעות לשלילה על מטרות אקלים.

24 סיכוני אקלים פיזיים הם סיכונים לפגיעה בנכסים ובפעילויות כלכליות בעקבות השפעות שליליות של משבר אקלים, כגון עלייה בשכיחות ובחומרה של אירועי הצפות, שריפות וגלי חום. מיפוי הסיכונים, הן במישור הגיאוגרפי והן במישור הכלכלי, צפוי לסייע לגורמים השונים במשק בתהליכי קבלת החלטות הקשורות בפעולות היערכות, כגון ניהול נגר, בידוד מבנים ואזורי חיץ מפני שריפות.

25 הכוונת המשרד לעודד שימוש בטקסונומיה בקרב גופים מובילים בסקטור הפיננסי לרבות בנקים, משקיעים מוסדיים וחברות ביטוח.

מדדי תפוקה

	ערך במועד	מועד סיום	2022	2021	
	-	12/2022	30%	26 12%	שיעור חניכי תנועות וארגוני הנוער שיישמו תכניות מנהיגות אקלימית
	137	7/2023	27 137	128	השתלמויות בנושאי אקלים וסביבה שהועברו למורים/ות וגננות
	-	7/2022	30 400	29 400	מוסדות חינוך שהוסמכו כירוקים ²⁸
	200	7/2024	100	100	קבוצות תושבים שפעלו ברשויות המקומיות לקידום השמירה על הסביבה והיערכות להתמודדות עם משבר האקלים (קידום הליכתיים / נסיעה באופנים / נסיעות משותפות / שמירה על העצים / קידום מרחבים ירוקים / הקטנת צריכה)

מדדי תוצאה

	ערך במועד	מועד סיום	2022	2021	
	490,000	7/2024	31 490,000	410,000	תלמידים, נוער ומבוגרים (מספר כולל) שנחשפו לתכנים בתחום האקלים

יעד 1.9 : מניעת הפצה של מחלות המועברות לאדם באמצעות בעלי חיים ומזיקים תברואיים

משימות מרכזיות

- צמצום החשיפה למחלות זואונוטיות באגן היקוות הכנרת³²
- ניטור מחלות זואונוטיות³³

26 בעשור האחרון קיים המשרד תכנית משותפת עם מינהל חברה ונוער במשרד החינוך ומועצת תנועות הנוער, שבמסגרתה התבצעה בכל שנה פעילת בנושאי סביבה וקיימות בכ-80 סניפים, בעלות של 800,000 ש"ח בשנה. השנה הרחיב המשרד את הפעילות החינוכית והקהילתית והקצה 15 מיליון ש"ח לתמיכה בתנועות ובארגוני נוער שיקדמו את המאבק במשבר האקלים.

27 115 השתלמויות למורים/ות ו-22 השתלמויות לגננות.

28 במסגרת תהליך ההסמכה למוסד חינוכי ירוק נדרשים מוסדות החינוך לעמוד בכמה קריטריונים מרכזיים, בהם בין היתר, למידה משמעותית של תחומי איכות הסביבה, בדגש על חינוך אקלימי ועקרונות פיתוח בר-קיימא. מוסדות החינוך המסיימים את התהליך מציגים את עשייתם בפני ועדת הסמכה, המורכבת מנציגי המשרד להגנת הסביבה ומשרד החינוך, המעניקה את ההסמכה.

29 50 בתי ספר ו-350 גנים.

30 150 בתי ספר ו-250 גנים.

31 100,000 מבוגרים שנחשפו במסגרת קבוצות מנהיגות אקלימית במסגרת "קול קורא" לרשויות המקומיות, 240,000 תלמידים שנחשפו לתוכני סביבה כחלק מתהליך ההסמכה לבתי ספר ירוקים ו-150,000 בני נוער שנחשפו במסגרת פעילות של תנועות וארגוני הנוער.

32 יישום החלטת ממשלה מס' 4528 מיום 17/3/2019 בנושא תכנית לצמצום זיהומים ומחלות הקשורים לזרימות מים ושפיעות באגן היקוות של הכנרת (מחלת העכברת), והחלטת ממשלה בנושא תכנית לעידוד צמיחה דמוגרפית בת-קיימא ביישובי המועצה האזורית גולן וקצרין לשנים 2022-2025.

33 מחלות זואונוטיות הינן מחלות שעוברות מבעלי חיים לאנשים, לעתים על ידי וקטורים (מזיקים).

מדדי תפוקה	2021	2022	מועד סיום	ערך במועד
שקתות להרחקת בקר מהנחלים , שהוצבו באגן ההיקוות כנרת	50	75	12/2022	-
פיילוט להפעלת מערכת ייעודית לניטור יתוש הטיגריס האסייני ³⁴	-	✓	12/2022	-

מדדי תוצאה	2021	2022	מועד סיום	ערך במועד
שיעור העלייה במספר הרשויות המקומיות שברשותן מערך לניטור יתוש הטיגריס האסייני (מתוך כ-250 רשויות)	-	³⁵ 1%	12/2030	50%

34 מערכת ניטור היתושים הקיימת מכוונת לשטחים פתוחים וליתושים מסוג קולקס. יש צורך בהקמת מערכת מתאימה לשטחים העירוניים וליתושים מסוג אדס (הטיגריס האסייני) העלולים להעביר מחלות זואונוטיות שטרם קיימת לגביהן העברה מקומית (כלומר, העברת המחלה מחייית המאגר לאדם אחר או מאדם חולה לאדם אחר שהתרחשה כולה בארץ).

35 היות שמדובר במערכת חדשה, בשנה הראשונה צפוי כי תצטרפנה מעט רשויות. ככל שהמערכת תפעל טוב, תצטרפנה בהמשך יותר רשויות.

2 שיקום ושימור מערכות טבעיות

	ערך במועד	מועד סיום	2022	2021	מדדי תוצאה
	-	12/2022	³⁶ 12	19	הכרזות על שמורות טבע וגנים לאומיים
	50%	12/2030	-	-	שיעור מקטעי נחלים שתפקודם האקולוגי השתפר ³⁷

יעד 2.1: שיקום נחלי ישראל

משימות מרכזיות

- כתיבת תכנית אסטרטגית לשמירה ולשיקום של נחלי ישראל
- תמיכה בשיקום נחלים
- ניטור נחלי ישראל - נחלי החוף העיקריים וחלק מנחלי אגן הכנרת
- כתיבת תקנות איכות מים בנחלים

	ערך במועד	מועד סיום	2022	2021	מדדי תפוקה
	-	12/2022	✓	-	פרסום "קול קורא" לתמיכה בשיקום נחלים בשלטון המקומי בחברה הערבית והכללית
	-	12/2022	6	-	אגני הנחלים שמיושמת בהם תכנית ניטור במלואה ³⁸
	✓	12/2024	-	-	אישור תקנות לאיכות מים לשימושים שונים בנחלים בוועדת הפנים ואיכות הסביבה בכנסת

	ערך במועד	מועד סיום	2022	2021	מדדי תוצאה
	-	12/2022	³⁹ 4	-	קטעי נחלים שהחלו בהם פעולות שימור ו/או שיקום

36 הכרזה על שמורות טבע וגנים לאומיים הינה תהליך שאורך כמה שנים. בשנת 2021 הוכרזו באופן יחסי שמורות/גנים רבים. המדד לשנת 2022 משקף הערכה של סיום הבשלת תהליכי הכרזה בתכניות שהוגשו.

37 35 התפקוד האקולוגי של הנחלים נמדד באמצעות ניטור הידרוביולוגי (במתודולוגיה של הדירקטיבה האירופית). עד סוף 2023 תורחב המדידה ל-10 אגני היקוות, ותהווה את ערך הבסיס לבדיקת השיפור בהמשך.

38 אגני נחלים נמצאים במעקב על ידי המרכז הלאומי לאקולוגיה אקוטיט, שמבצע ניטור הידרוביולוגי בנחלים במטרה לפעול לשיפור מתמשך בתפקוד האקולוגי של הנחלים. בנוסף ל-6 אגנים ביישום מלא של תכנית ניטור, בסוף 2022 4 אגני נחלים יהיו בתהליך הערכה ראשוני.

39 פעולות שימור/שיקום נוספות צפויות להתחיל בקטעי נחלים נוספים במסגרת התכנית לשיפור מצב הסביבה בחברה הערבית. המדד מופיע גם בנושא מיקוד 4 בהתייחס לקטעי נחלים נוספים.

יעד 2.2: שמירה על השטחים הפתוחים וקידום שטחים מוגנים בישראל

משימות מרכזיות

- קידום שטחים מוגנים
- ניטור של מערכות אקולוגיות יבשתיות
- שמירה על הטבע העירוני

מדדי תפוקה

ערך במועד	מועד סיום	2022	2021	
-	12/2022	12	20	המלצות להכרזה על שמורות טבע / גנים לאומיים שהגישה השרה להגנת הסביבה בהליך ההכרזה
-	12/2022	40 ⁹	9	מערכות אקולוגיות שנוטרו
90	12/2024	60	50	סקרי טבע עירוני ברשויות המקומיות שבוצעו ⁴¹
-	12/2022	✓	-	פרסום דו"ח מצב הטבע

מדדי תוצאה

ערך במועד	מועד סיום	2022	2021	
40	12/2024	10	2	רשויות שגיבשו מסמך מדיניות לניהול הטבע העירוני
10	12/2025	-	-	אתרי טבע עירוניים חדשים

יעד 2.3: שמירה על המגוון הביולוגי בישראל וטיפול במינים פולשים

משימות מרכזיות

- הכנת תכנית פעולה לאומית למגוון ביולוגי⁴²
- פיקוח ובקרה על מפגעי נמלת האש הקטנה במשתלות⁴³
- טיפול במינים פולשים בבתי גידול לחים
- כתיבת הוראת שעה להכרזת דג הדקר כמין מוגן⁴⁴
- הטמעת שיקולים אקולוגיים בעסקים

40 סך המערכות האקולוגיות היבשתיות המנוטרות בישראל באופן קבוע כחלק מניטור מצב הטבע בישראל.
 41 המשרד להגנת הסביבה שותף בהכנת סקרי טבע עירוני שהם בסיס תכנון לשמירה על אתרי טבע ערכיים בעיר במסגרת תכניות המתאר העירוניות. סקרי טבע עירוני מתבצעים על ידי אקולוגים ומומחים בשטח השיפוט של רשויות מוניציפליות במטרה לבחון את המצב הקיים של אתרי הטבע העירוני והשטחים הפתוחים שבגבולות הרשות. סקרי הנוף הם בסיס לתכנון עתידי מקיים שאינו פוגע בערכי הטבע והנוף העירוני.

42 תכנית לאומית לשמירה על המגוון הביולוגי הכוללת כלים כלכליים, רגולטוריים והטמעה במגזר הציבורי.
 43 משתלות מהוות מוקדים של הפצה של נמלת האש הקטנה בתוך שתילים ועציצים. המשרד מפעיל פקח ייעודי שמנטר/בודק משתלות לנוכחות נמלת האש הקטנה, ומסביר לבעלי ועובדי המשתלות כיצד לטפל במפגע. המשרד מפרסם לידיעת הציבור באופן קבוע את רשימת המשתלות הנגועות.

44 הדיג הינו הגורם המשמעותי ביותר לפגיעה במערכות הטבעיות הימיות, הן באוקיינוסים והן בים התיכון. ההכרזה החלקית על דקר הסלעים כמוגן הייתה לשנה אחת בלבד, וכשרק שיטת דיג אחת אסורה בצידי שלו מין זה מתקשה להתאושש כראוי. הכוונה היא להרחיב את ההגנה על הדקרים.

מדדי תפוקה

ערך במועד	מועד סיום	2022	2021	
-	12/2022	✓		גיבוש תכנית לאומית למגוון ביולוגי
-	12/2022	200	כ- 200	משתלות מנוטרות
25	12/2023	20	15	מחצבות המבצעות טיפול במינים פולשים במסגרת רישיונות עסק
-	12/2022	✓	-	העברת נוסח הוראת שעה להכרזת דג דקר כמין מוגן להערות הציבור
	12/2022	✓	-	פרסום מחזור תמיכות נוסף בעסקים ובמגוון ביולוגי

מדדי תוצאה

ערך במועד	מועד סיום	2022	2021	
19	12/2024	⁴⁵ 15	15	עסקים שעודכנו בהם הנהלים לצורך הטמעת שיקולי מגוון ביולוגי
100%	12/2023	95%	כ- 88%	שיעור פיקוח ואכיפה על משתלות הנגועות בנמלת האש הקטנה
-	12/2022	50%	50%	שיעור הצמצום בגודל המוקדים של אמברוסיה מכונסת ⁴⁶
-	12/2022	40%	40%	שיעור האתרים שלא נמצאו בהם תצפיות חדשות של אמברוסיה מכונסת מתוך המוקדים שטופלו ⁴⁷
-	12/2022	3	-	מינים פולשים חדשים בטיפול על ידי צוות מינים פולשים
-	12/2022	✓	-	הכרזת דג דקר כמין מוגן בהוראת שעה

45 בעקבות מחזור תמיכות נוסף שיפורסם השנה צפויה תוספת בכמות עסקים שיטמיעו שיקולי מגוון ביולוגי בפעילות העסקים שלהם בשנים הקרובות.

46 טיפול במוקדים נגועים וצמצום גודלם. צמחי אמברוסיה מכונסת הנם מין פולש אגרסיבי ביותר שהגיע לאזורנו לפני עשרות שנים לאזור שכם. מנחל שכם הוא התפשט אל עמק חפר ומשם לכל רחבי הארץ. כ-20% מהאוכלוסייה הינה אלרגנית לפריחה שלו. הוא משתלט במהירות על שטחים פתוחים וגדות נחלים.

47 היעדר תצפית (לא נצפו צמחים חדשים) במשך כשנתיים, במוקדים שטופלו.

יעד 2.4: מניעה וצמצום זיהום מקורות מים, לרבות שפכי עקר מבתי בד וכן הגברת הפיקוח

משימות מרכזיות

- טיפול בתוצרי המסיק (עקר) למניעת הזרמה לביוב ולנחלים⁴⁸
- קידום ואישור תקנות המדגים בכנסת⁴⁹
- שדרוג והסדרה של מכוני טיהור השפכים בישראל
- בקרה על יישום תקנות צנרת הולכת שפכים

מדדי תפוקה

ערך במועד	מועד סיום	2022	2021	
-	12/2022	✓	✓	פרסום דו"ח שנתי מסכם לפעילות בתי הבד בעונת המסיק
✓	12/2024	50_	-	פרסום תקנות המדגים
-	12/2022	✓	-	גיבוש תכנית בקרה על יישום תקנות צנרת הולכת שפכים בתאגידי מים וברשויות מקומיות

מדדי תוצאה

ערך במועד	מועד סיום	2022	2021	
-	12/2022	90%	90%	שיעור העקר וגפת המטופלת בהתאם להנחיות המשרד (פיזור מבוקר, אגירה)
80%	12/2025	64%	62%	שיעור הקולחים המטופלים לרמה שלישונית על פי הקבוע בתקנות בריאות העם ⁵¹

48 בתהליך ייצור שמן זית נוצרים שלושה מרכיבים: שמן זית, עקר וגפת. העקר מכיל חומרים אנטי-בקטריאליים/מעקרים (פולי-פנולים או טנינים), העקר חומצי ומכיל שמנים בריכוזים גבוהים יחסית, הפוגעים באופן חמור בפעילות המט"ש (מכוני טיהור שפכים).

49 תקנות הדגים - טיוטת תקנות המים (מניעת זיהום מים) (מדגים), התשפ"ב-2022, שמגבש המשרד להגנת הסביבה. מטרתם הינה להסדיר את ההזרמה של מי פלט מבריכות לגידול דגים לנחלים, לאור ההשפעה הסביבתית המשמעותית שיש בה. פעילות בריכות הדגים, כתוצאה מתוצרי הלוואי המוזרמים או נפלטים לסביבה, מהווים מוקדי זיהום משמעותיים בנחלים בישראל. כניסת התקנות לתוקף תהווה נדבך עיקרי למניעת זיהום מקורות המים ושיקום נחלי ישראל.

50 תקנות המדגים יועברו להערות הציבור.

51 תקנות בריאות העם (תקני איכות מי קולחין וכללים לטיהור שפכים), תש"ע-2010 קבעו כי יש לשדרג את מכוני טיהור השפכים בישראל כך שאיכות הקולחים בתום הטיפול תהיה כזו שניתן יהיה להשתמש בקולחים להשקיה חקלאית ללא מגבלות (איכות שלישונית).

יעד 2.5: צמצום ומניעת זיהום ים

משימות מרכזיות

- ביצוע בקורות על הזרמות בהיתר הזרמה לים
- ביצוע ביקורת אוניות על פי אמנת MARPOL⁵²
- ליווי מעקב ובקרה על אסדות ההפקה תמר ולויתן
- קידום חקיקת חוק התלמ"ת (התכנית הלאומית למוכנות ותגובה לאירועי זיהום ים בשמן)⁵³
- אישור תכניות חירום מקומיות לטיפול בזיהום ים בשמן

מדדי תפוקה

	ערך במועד	מועד סיום	2022	2021	
🔄	-	12/2022	5 ⁴ 6	9	ביקורות על עמידת האסדות לתנאים הסביבתיים שבוצעו
	-	12/2022	✓	-	הגשת תזכיר חוק תלמ"ת
🔄	-	12/2022	5	5	תכניות חירום מקומיות לטיפול בזיהום ים בשמן שאושרו על ידי המשרד⁵⁵

מדדי תוצאה

	ערך במועד	מועד סיום	2022	2021	
	-	12/2022	92%	83%	שיעור ביקורות תקינות מתוך סך ביקורות שבוצעו במפעלים בעלי היתר הזרמה לים
	-	12/2022	85%	83%	שיעור ביקורות אוניה שעברו ללא חריגות בדיקת תעודות שמן אשפה וביוב

יעד 2.6: שמירת הסביבה החופית

משימות מרכזיות

- העלאת מודעות לנושא שמירת הסביבה החופית באמצעות פרסום, הסברה וחינוך
- ביצוע אכיפה למניעת השלכת פסולת בחופי הים
- ניקוי וניטור מצב ניקיון בחופים
- קידום חוקי עזר עירוניים לאיסור שימוש בכלים חד פעמיים בחופי הים
- תגבור אכיפת ניקיון בחופים

⁵² ביקורות על אוניות המבוצעות לפי נספחים 1, 4, 5, לאמנה ובהתאם לתקנות הנמלים הרלוונטיות לנושאי טיפול בשמן, ביוב סניטרי ואשפה בכלי השיט. הביקורות מבוצעות על ידי מפקחי היחידה הארצית להגנת הסביבה הימית.

⁵³ האחריות הלאומית להערכות ומוכנות לטיפול בזיהום ים בשמן הוטלה על המשרד להגנת הסביבה בארבע החלטות ממשלה (בשנים 1998, 2008, 2014, 2021) בהחלטת הממשלה מס' 3542 מיום 5/6/2008 אימצה הממשלה את עקרונות התכנית הלאומית למוכנות ותגובה לאירועי זיהום ים בשמן (להלן: "התלמ"ת") וקבעה כי השר להגנת הסביבה ייזום הליך חקיקה לעיגון התלמ"ת. תזכיר חוק התלמ"ת נועד למלא מחויבות זו.

⁵⁴ הירידה הצפויה במספר הביקורות היא פועל יוצא של צורכי פיקוח על המתקנים בכפוף לעמידתם בתנאי החוקים וההיתרים וכן אופי פעילותם.

⁵⁵ תכנית חירום מקומית (תח"מ) מכילה נוהלי מוכנות והפעלה למצבי תקרית זיהום חופים בשמן. על 21 הרשויות החופיות וכן אילת לוודא כי התכניות שברשותן מעודכנות ומותאמות. תכנית כזו צריכה לעבור אישור המשרד להגנת הסביבה.

מדדי תפוקה				
ערך במועד	מועד סיום	2022	2021	
-	12/2022	✓	✓	השקת קמפיין להעלאת מודעות לנושא הפסולת הימית
-	12/2022	90%	90%	שיעור התהליכים התכנוניים שניתנו בהם חוות דעת במסגרת יישום התמ"א להגנת המצוק החופי - מתן חוות דעת והנחיות ⁵⁶
-	12/2022	✓	-	פרסום "קול קורא" למחקר לכימות זיהום ים מנקז חופי מייצג

מדדי תוצאה				
ערך במועד	מועד סיום	2022	2021	
-	12/2022	75%	74%	שיעור החופים הנקיים 70% מהזמן ⁵⁷

56 תכנית המתאר הארצית להגנת המצוק החופי דורשת ניתוח תאי שטח וחוות דעת תכנוניות-הנדסיות לכל תכנית שכזו. השאיפה היא להגיע ל-90% מתכניות אלו שמוגשת להן חוות דעת כזו.

57 מרכיב מרכזי בתכנית חוף נקי. עיקר תקציבה מופנה לתמיכה ברשויות לניקיון החופים הפתוחים שבשטחיהן. במטרה לטפל בבעיה הסביבתית של הפסולת הימית בישראל, תכנית חוף נקי מגדירה יעדי תוצאה ברורים לניקיון החופים הפתוחים: 75% מהחופים נקיים 70% מהשנה. במסגרת זו, מפקחי היחידה הארצית להגנת הסביבה הימית מבצעים מדידה של רמת הניקיון בחופים הפתוחים תוך יידוע שוטף של רשויות החוף לטובת מעקב ופעולות מתקנות לשיפור מתמיד של ניקיון החופים. שיתוף תוצאות מדד חוף נקי לציבור הרחב מתבצע פעמיים בחודש לאורך כל השנה, כצעד משלים להעלאת המודעות של הציבור הרחב לתופעת הפסולת הימית ושקיפות ציבורית.

3 מהפכת המחזור ומעבר לכלכלה מעגלית

מדדי תוצאה	2022	2021	מועד סיום	ערך במועד
שיעור הפסולת המועברת להטמנה מתוך כלל הפסולת המיוצרת	76% ⁵⁸	76%	12/2030	20%
פליטות מתאן מפסולת (מיליון טון שווה ערך פד"ח)	7.6 ⁵⁹	7.6	12/2030	4

יעד 3.1: צמצום כמויות פסולת עירונית המועברת להטמנה, הגדלת שיעורי המחזור וההשבה וצמצום ייצור פסולת לנפש

משימות מרכזיות

- הסדרת השימושים המותרים בחומר אורגני מיוצב מפסולת עירונית ומסחרית⁶⁰
- תמיכה בתעשיית המחזור

מדדי תפוקה	2022	2021	מועד סיום	ערך במועד
הבאה לאישור הכנסת של התקנות לשימוש בחומר אורגני מיוצב	✓	-	3/2022	-
פרסום של מסלולי תמיכה לתעשיית המחזור⁶¹	✓	-	12/2022	-

מדדי תוצאה	2022	2021	מועד סיום	ערך במועד
שיעור הפסולת העירונית הממוחזרת מתוך כלל הפסולת המיוצרת	22% ⁶²	22%	12/2030	51%
כמות הפסולת האורגנית המטופלת במתקני טיפול ייעודיים (טון בשנה)	600,000	600,000	12/2025	800,00

58 שינוי בהיקף ההטמנה תלוי בכמה פעולות, בראשן הקמת מתקני התשתית לטיפול בפסולת. משך הזמן לקידום התשתיות צפוי לארוך כמה שנים, ולכן עיקר השינוי במדד התוצאה יהיה במחצית השנייה של העשור.

59 הפחתה בהיקף פליטות גזי החממה הנובעים מפסולת תלויים בשורה של צעדים, המפורטים בתכנית היישום הלאומית להפחתת פליטות גזי חממה, בהם הקמת מתקני תשתית לטיפול בפסולת, וכן הבאה לאישור בכנסת של התקנות לשימוש בחומר אורגני מיוצב.

60 מסקנות דוח הפאנל הבין-ממשלתי לשינויי אקלים (IPCC) שפורסם באוגוסט האחרון קבע כי כשליש מההתחממות הגלובלית שנמדדה נובעת מפליטות מתאן. פסולת אורגנית (שאריות מזון) לא מטופלת שמועברת ישירות להטמנה מובילה לפליטות מתאן משמעותיות. על פי דוח המפל"ס לשנת 2020, 7.6 מיליון טון שווה ערך פחמן דו חמצני נפלטו ממטמנות כתוצאה מכך. התקנות האמורות עתידות לאסור על הטמנת פסולת לא מטופלת, ולקבוע את השימושים שיהיו מותרים לפסולת אורגנית מטופלת שהופרדה במקור.

61 בשיתוף משרד הכלכלה.

62 שינוי בהיקף ההטמנה תלוי בכמה פעולות, בראשם הקמת מתקני התשתית לטיפול בפסולת. משך הזמן לקידום התשתיות צפוי לארוך כמה שנים, ולכן עיקר השינוי במדד התוצאה יהיה במחצית השנייה של העשור.

יעד 3.2: צמצום כמויות, הגדלת המחזור וההשבה ומניעת הטמנה של פסולת בנייה לרבות עודפי עפר

משימות מרכזיות

- קידום חקיקה בנושא פסולת הבנייה
- תמיכה ביצירת משקים אזוריים לטיפול בפסולת הבנייה
- עידוד העלייה בביקוש לחומרי בנייה מחומר ממוחזר

מסדדי תפוקה	2021	2022	מועד סיום	ערך במועד
פרסום תזכיר חוק (פסולת בנייה) להערות הציבור	-	✓	12/2022	-
פרסום "קול קורא" לתמיכה ביצירת משקים אזוריים לטיפול בפסולת הבנייה	-	✓	12/2022	-
הבאה לאישור הממשלה של הצעה להחלטה לחיוב שימוש בחומרים ממוחזרים	-	✓	12/2022	-

מסדדי תוצאה	2021	2022	מועד סיום	ערך במועד
כמות פסולת הבנייה הנקלטת בפתרונות הקצה המוסדרים (טון שנתי)⁶³	~ ⁶⁴	6,000,000	12/2022	-
שיעור פסולת הבנייה הממוחזרת מתוך הפסולת המגיעה לפתרונות הקצה המוסדרים	70%	~ ⁶⁵ 70%	12/2022	-

⁶³ כיום מדובר ב-14 מטמנות ו-30 מתקני מחזור, בעוד שאר פסולת הבנייה מושלכת באופן לא חוקי.

⁶⁴ נתוני שנת 2021 יעובדו לקראת הרבעון הראשון של 2022.

⁶⁵ אין צפי לעלייה בשנה זו, שכן לא צפויה תוספת קיבולת משמעותית למתקני הטיפול בשנת 2022 וכן קידום חקיקת פסולת הבניה לא צפויה להוביל לתוצאות כבר בשנה זו.

יעד 3.3: צמצום הפסולת והשפעותיה הסביבתיות באמצעות חוקי אחריות יצרן

מורחבת⁶⁶

משימות מרכזיות

- יצירת מסגרת רגולטורית לשוק אריזות מרובה גופים מוכרים⁶⁷
- הגדלת כמות היצרנים והיבואנים המיישמים את חוק האריזות
- קביעת פעולות להגדלת איסוף פסולת האריזות ממשקי הבית (זרם ביתי)⁶⁸
- הגברת הפיקוח על איסוף נאות של מכלי המשקה מהציבור במסגרת הרחבת חוק הפיקדון

מדדי תפוקה

ערך במועד	מועד סיום	2022	2021	
-	12/2022	✓	-	קביעת הכללים לתחרות בשוק האריזות
-	12/2022	500	100	הליכי אכיפה שבוצעו כנגד יצרנים ויבואנים (סעיף ההתקשרות) ⁶⁹
-	12/2022	✓	-	פרסום הנחיות לתדירות איסוף סבירה מבתי עסק במסגרת חוק הפיקדון ⁷⁰
-	12/2022	✓	-	פרסום "קול קורא" לתמיכה ברכישת מכוונות אוטומטיות לאיסוף מכלי משקה באזורים שבהם הנגישות נמוכה ⁷¹

66 חוקי אחריות יצרן מורחבת - הרחבת אחריותם של היצרנים על ידי הפנמת נזקים מאוחרים הנובעים מהשימוש במוצריהם - וזאת להבדיל מנזקים סביבתיים הנובעים מהפעילות היצרנית במישרין. לפי עקרון אחריות יצרן מורחבת, העלות הסביבתית השלילית והעלות בטיפול בפסולת זו (איסוף, מיון ומחזור) מגולמות במחיר המוצר. חוקי אחריות יצרן: חוק הפיקדון על מכלי משקה (1999), חוק לסילוק ולמחזור צמיגים (2007); החוק להסדרת הטיפול באריזות (2011); החוק לטיפול סביבתי בציוד חשמלי ואלקטרוני ובסוללות (2012); החוק לצמצום השימוש בשקיות נשיאה חד-פעמיות (2016).

67 במסגרת חוק האריזות, החל משנת 2011 פועל גוף מוכר יחיד (תאגיד המחזור תמיר), שאף קיבל הכרה לתקופת פעולה שלישית ב-1/12/21. לצורך הכרה בגופים נוספים, על המשרד להגדיר את הכללים לתחרות, בהם, בין היתר, הגבלות על מבנה הבעלות של הגופים, הגדרת היחסים וההתאמות הנדרשות בין מקורות ושימושים תוך שמירה על האינטרס הציבורי בהקשר של מתן שירות שוויוני והסברה לציבור, וכן לספק הגנות על מתחרים חדשים, ועוד.

68 יעדי המחזור בחוק האריזות אינם מבחינים בין איסוף ומחזור של פסולת אריזות ממשקי הבית (זרם ביתי) לבין איסוף ומחזור פסולת אריזות מהמגזר המסחרי. המשרד מעוניין להגדיל את כמות פסולת האריזות שנאספת ממשקי הבית, והחל בעבודה שתקבע מה יהיו הפעולות שיובילו לגידול בהפרדת פסולת האריזות על ידי הציבור, ובכך להגדלת איסוף פסולת האריזות מהזרם הביתי.

69 חוק האריזות מטיל אחריות מורחבת על יצרנים ויבואנים לביצוע מחזור מוכר של פסולת האריזות הנובעת מהמוצרים המשוקים על ידם בישראל. לצורך עמידה ביעדי המחזור ניתנה הכרה לגוף מוכר יחיד (תאגיד תמיר). יצרנים ויבואנים הקשורים בהסכם עם תמיר משלמים לו דמי טיפול על מנת שהוא יאסוף, יפנה וימחזר את פסולת האריזות כדי לעמוד בשמם ביעדי המחזור המחייבים על פי חוק. משקל האריזות המשוקות בשנה בישראל מוערך בכ- 800 אלפי טונות. רק 56% מתוכן מדווחים למשרד באמצעות תמיר ומשולם בגינם דמי טיפול. מאחר שלא כל היצרנים והיבואנים קשורים ומשלמים דמי טיפול כנדרש בחוק, המשרד הגדיל את היקף פעולות האכיפה. מטרת פעולות האכיפה להגביר את הציות ובכך להגדיל את התקציב הנדרש לאיסוף וטיפול בפסולת האריזות ולהביא לחלוקה נאותה של נטל הטיפול על כלל היצרנים והיבואנים החייבים בחוק.

70 החל מיום 1/12/2021 הורחב חוק הפיקדון על מכלי המשקה הגדולים. משמעות הדבר היא שיש להשיב את כל מכלי המשקה, גדולים וקטנים, לבתי העסק לצורך החזר הפיקדון. על פי סעיף 7ג) לחוק הפיקדון, הממונה רשאי לתת הוראות לעניין תדירות האיסוף של מכלי המשקה הריקים והכמויות של מכלי המשקה שייאספו בכל איסוף.

71 במסגרת הרחבת חוק הפיקדון על מכלי משקה גדולים, ופינוי המחזוריות, הציבור מתבקש להחזיר את מכלי המשקה לבתי העסק. נמצא כי קיימים אזורים בארץ שבהם הנגישות לבתי עסק שעליהם חובה לקבל מכלי משקה על פי החוק היא נמוכה. כדי לאפשר נגישות גבוהה לציבור המתגורר ביישובים אלה ולקבל בחזרה את כספי הפיקדון, יפרסם המשרד תמיכה.

מדדי תוצאה

ערך במועד	מועד סיום	2022	2021	
60% ⁷³	12/2023	60%	72 ⁻	שיעור פסולת האריזות הממוחזרת מתוך כלל הפסולת המיוצרת
-	12/2022	1,900	1,600	יבואנים ויצרנים שהתקשרו בחוזה עם הגוף המוכר (חוק האריזות)
-	12/2023	74 ⁻	100,000	פסולת האריזות הנאספת ממשקי הבית (טון בשנה)
-	12/2022	65% ⁷⁵	-	שיעור האיסוף של מכלי המשקה לפי חוק הפיקדון
90% ⁷⁷	6/2023	90% ⁷⁶	-	שיעור המחזור של מכלי המשקה לפי חוק הפיקדון

72 סעיף 6 לחוק האריזות קובע חובת מחזור לפסולת אריזות, שלפיה סך פסולת האריזות שימחזר יצרן או יבואן לא תפחת מ-60% מסך משקל האריזות החד-פעמיות של כלל המוצרים שמכר היצרן או היבואן באותה שנה. מסעיף זה נגזר יעד המחזור הכולל לפסולת האריזות. יש לשים לב לכך, שבכל שנה לועזית קובעים את מידת העמידה ביעד המחזור של השנה הקודמת. בהתאם, בסוף שנת 2021 תיקבע מידת העמידה ביעד המחזור של שנת 2020, ואחוז העמידה ביעד טרם הוכרע.

73 בהתאם לנדרש בחוק להסדרת הטיפול באריזות (2011).

74 המשרד מבצע עבודה שתבחן את הצעדים שבהם ניתן לנקוט כדי להעלות את כמות פסולת האריזות שנאספת ממשקי הבתים. כחלק מבחינת הנושא, עבודה זו תקבע גם את מדד התוצאה הרצוי.

75 החל מיום 1/12/2021 הורחב חוק הפיקדון על מכלי המשקה הגדולים. סעיף 7א(א) לחוק הפיקדון קובע שבשנתיים הראשונות לתחולת הפיקדון על מכלי המשקה הגדולים יעמוד יעד האיסוף השנתי על לפחות 65% ויעד איסוף ממוצע דו-שנתי על 68%. בהתאם לזאת, יצרן ויבואן יאספו בכל שנה מכלי משקה ריקים בשיעור של 65% מסך מכלי המשקה המלאים ששיווקו באותה שנה. יש לשים לב לכך, שבכל שנה לועזית קובעים את מידת העמידה ביעדים של השנה הקודמת. בהתאם, בסוף שנת 2022 תיקבע מידת העמידה ביעדי 2021. תכנית העבודה משקפת את שיעור העמידה ביעד הנדרש, נכון לשנת הפעילות הקלנדרית. היעדים עולים בהדרגה, כך שהחל משנת 2026 יעד האיסוף השנתי יהיה 73% ויעד איסוף ממוצע דו שנתי יהיה 77%.

76 על פי סעיף 7ד, יצרן ויבואן ימחזרו 90% לפחות מכלל מכלי המשקה הריקים שאספו בכל שנה, עד 1 בינוי של השנה לאחריה.

77 בהתאם לנדרש בחוק הפיקדון על מיכלי משקה (1999).

4 שיפור מצב הסביבה בחברה הערבית

יעד 4.1: שיפור מצב הסביבה בחברה הערבית

משימות מרכזיות

- הכנת תכנית אסטרטגית לשיפור מצב הסביבה בחברה הערבית⁷⁸
- שיקום נחלים העוברים בשטחם של יישובי החברה הערבית
- הכשרות ובניית יכולות בתחום הסביבה ברשויות המקומיות ובקהילה
- קידום היערכות לשינוי אקלים ברשויות המקומיות

מדדי תפוקה

ערך במועד	מועד סיום	2022	2021	
-	12/2022	✓	-	גיבוש תכנית אסטרטגית לשיפור מצב הסביבה בחברה הערבית
-	12/2022	✓	-	פרסום "קול קורא" לתמיכה בשיקום קטעי נחלים בתוך יישובי החברה הערבית
-	12/2022	✓	-	בניית תשתית לליווי רשויות לבניית תכניות להיערכות לשינוי אקלים ולהפחתת פליטות גזי חממה
-	12/2022	✓	-	גיבוש תכנית הכשרה ובניית יכולות בשלטון המקומי ובקהילה

מדדי תוצאה

ערך במועד	מועד סיום	2022	2021	
-	12/2022	4	-	קטעי נחל ביישובי החברה הערבית שהחלו בהם פעולות שימור ו/או שיקום
20	12/2023	-	-	רשויות מקומיות בחברה הערבית שברשותן תכניות היערכות לשינוי אקלים

78 במסגרת תכנית החומש הממשלתית לצמצום פערים בחברה הערבית (החלטת ממשלה מס' 550 מיום 24/10/2021) מגבש המשרד להגנת הסביבה תכנית לשיפור מצב הסביבה ביישובי החברה הערבית בהיקף של 550 מלש"ח. התכנית תעסוק בשני תחומי ליבה מרכזיים. הראשון, טיפול בפסולת, על מנת להבטיח איכות חיים טובה יותר ושמירה על משאבי הטבע בחברה הערבית. התחום השני, היערכות לשינוי אקלים, באופן אשר יבטיח רמת עמידות גבוהה של הרשויות לאתגרי שינוי האקלים.

5 חיזוק הסטנדרטים הסביבתיים והתאמתם לסטנדרטים בין-לאומיים

מדדי תוצאה	2022	2021	מועד סיום	ערך במועד
מפעלים שעברו הליך רישוי משולב	-	-	12/2032	1,000

יעד 5.1: שיפור תהליכי הרישוי הסביבתי

משימות מרכזיות

- קידום תיקון חוק אוויר נקי וחוק חומרים מסוכנים
- אפיון מערכת מחשוב תומכת⁷⁹

מדדי תפוקה	2022	2021	מועד סיום	ערך במועד
פרסום תיקוני חקיקה ⁸⁰	✓	-	12/2022	-
גיבוש מסמך אפיון מערכת	✓	-	12/2022	-

מדדי תוצאה	2022	2021	מועד סיום	ערך במועד
מפעלים שעברו הליך רישוי משולב	-	-	12/2032	1,000

79 מערכת מחשוב שבעזרתה יבוצעו תהליכי הרישוי והפיקוח.
80 פרסום ברשומות של תיקוני חקיקה לחוק אוויר נקי (2008) וחוק חומרים מסוכנים (1993).